FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT JÁN MAZÁK

föredraget den 12 juni 2008 [1]

I — Inledning

1. MASDAR (UK) Ltd (Masdar) har i förevarande överklagande yrkat att domstolen ska upphäva förstainstansrättens (femte avdelningen) dom av den 16 november 2006 i mål T-333/03, Masdar mot kommissionen [2]. (den överklagade domen), genom vilken förstainstansrätten ogillade Masdars talan enligt artiklarna 235 EG och 288 EG angående ersättning för den skada som MASDAR (nedan kallat klaganden) påstår sig ha lidit till följd av utebliven betalning för tjänster inom ramen för gemenskapens biståndsprojekt. Masdar yrkade förpliktande för kommissionen att betala 448 947,78 euro jämte ränta.

2. Överklagandet rör väsentligen frågan huruvida det var riktigt av förstainstansrätten att fastslå att när en underleverantör till en huvudleverantör inom ramen för ett av gemenskapens biståndsprogram inte fått betalt av huvudleverantören för utförda tjänster kan kommissionen, mot bakgrund av de rättsliga och faktiska omständigheterna i målet, inte hållas ansvarig för att kompensera underleverantören utifrån principerna om förbud mot obehörig vinst, *negotiorum gestio* (utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne), skydd för berättigade förväntningar eller omsorgsplikten.

II — Omständigheter

3. I den överklagade domen angavs de omständigheter som gett upphov till förevarande tvist enligt följande:

”2. I början av år 1994 ingick kommissionen, företrädd av vice generaldirektören för Generaldirektoratet för yttre ekonomiska förbindelser, och Helmico SA, företrätt av sin verkställande direktör, inom ramen för gemenskapsprogrammet för tekniskt stöd till Oberoende staters samvälde (TACIS), ett avtal med referens MO.94.01/01.01/B002. Detta avtal (nedan kallat det moldaviska avtalet)

1 — Originalspråk: engelska.
2 — REG 2006, s. II-4377

benämndes 'Bistånd till upprättande av en privat sammanslutning av lantbrukare' och ingick i ett projekt med referens TACIS/FD MOL 9401 (nedan kallat det moldaviska projektet).

3. Helmico och [klaganden] ingick i april 1996 ett avtal, genom vilket Helmico gav [klaganden] i uppdrag att som underleverantör tillhandahålla vissa av de tjänster som omfattades av det moldaviska avtalet.

4. Den 27 september 1996 ingick kommissionen, företrädd av vice generaldirektören för Generaldirektoratet för utrikespolitiska förbindelser, och Helmico, företrätt av sin verkställande direktör, ett TACIS-avtal med referens RU 96-5276-00. Enligt detta avtal (nedan kallat det ryska avtalet) förpliktade sig Helmico att tillhandahålla tjänster i Ryssland inom ramen för ett projekt som benämndes 'Förbundssystem för godkännande och utprövning av utsäde', med referens FD RUS 9502 (nedan kallat det ryska projektet).

5. Helmico och [klaganden] ingick i december 1996 ett avtal om underleverans rörande det ryska projektet, vilket var i stort sett identiskt med det som ingåtts i april 1996 avseende det moldaviska projektet.

6. Omkring slutet av år 1997 bekymrade sig [klaganden] över försenade betalningar från Helmico, som urskuldade sig med att dessa förseningar berodde på kommissionen. [Klaganden] kontaktade kommissionens tjänstemän och fick då veta att kommissionen hade betalat alla Helmicos fakturor fram till detta datum. [Klaganden] fann efter grundligare efterforskningar att Helmico för sent eller på ett oriktigt sätt hade underrättat [klaganden] om de betalningar som bolaget hade erhållit från kommissionen. …

7. Den 2 oktober 1998 hölls ett möte mellan en direktör för Masdar och företrädare för kommissionen.

8. Den 5 oktober 1998 skickade kommissionens tjänstemän en skrivelse till Helmico per telefax. I denna skrivelse uttryckte kommissionen sin oro över att meningsskiljaktigheterna mellan medlemmarna i Helmico-konsortiet riskerade att skada genomförandet av det ryska projektet och underströk att den fäste stor vikt vid iakttagandet av bestämmelserna i det ryska avtalet och ett lyckat genomförande av det ryska projektet. Kommissionen anmodade Helmico att lämna ett löfte i form av en förklaring undertecknad av både Helmico och [klaganden] om att dessa var helt eniga om att bestämmelserna i det ryska avtalet skulle iakttas och om att det ryska projektet skulle genomföras inom de utsatta fristerna. I skrivelsen preciserades att om kommissionen inte

hade mottagit ett sådant löfte före måndagen den 12 oktober 1998, avsåg kommissionen att vidta andra åtgärder för att säkerställa genomförandet av nämnda projekt i enlighet med bestämmelserna i det ryska avtalet.

9. Helmico svarade kommissionens tjänstemän genom telefax av den 6 oktober 1998 att meningsskiljaktigheterna mellan medlemmarna i konsortiet hade klarats ut och att genomförandet av det ryska projektet på inget sätt hade skadats. I detta svar preciserades att medlemmarna i konsortiet hade enats om att alla framtida betalningar, däribland de fakturor som var under behandling inom ramen för det ryska projektet, skulle göras på ett bankkonto som angivits av [klaganden] och inte på Helmicos bankkonto. I svaret angavs också följande:

’Det har likaså avtalats om att förvaltningen av avtalen från dagens datum skall överföras till S, styrelseordföranden för Masdar. Vi ber er att kontakta oss snarast möjligt för att bekräfta att ni godtar dessa ändringar.’

10. Denna skrivelse var undertecknad av T i sin egenskap av verkställande direktör i Helmico och innehöll följande handskrivna kommentar: ’Godkänd av S, Masdar, den 6 oktober 1998.’

11. Helmico sände en skrivelse, som var avfattad på samma sätt, daterad samma dag och kontrasignerad av styrelseordföranden för Masdar, till kommissionen avseende de belopp som skulle betalas inom ramen för det moldaviska avtalet.

12. Helmico skickade den 7 oktober 1998 två andra skrivelser undertecknade av T och kontrasignerade av S i Masdars namn. …

13. Helmico avfattade den 8 oktober 1998 två skrivelser till dem som handlade de aktuella projekten vid kommissionens avtalsenheter och anmodade dem att utföra alla framtida betalningar inom ramen för det ryska och det moldaviska avtalet till ett annat bankkonto i Helmicos namn i Aten. Dessa skrivelser avslutades med följande förklaring:

’Förevarande anvisningar kan inte ändras av Helmico utan skriftligt medgivande från Masdars styrelseordförande, S. Vi vore tacksamma om ni underrättar Masdar om hur långt förfarandet för betalning har kommit och datumen när betalningarna kommer att utföras.’

14. Helmico och [klaganden] undertecknade den 8 oktober 1998 ett avtal som gav Masdars styrelseordförande fullmakt att överföra medel från de två konton som nämndes i skrivelserna till kommissionen av den 7 och den 8 oktober 1998.

15. Kommissionen avgav den 10 november 1998 sin avslutande projektrapport om det ryska projektet. Fyra av de sex kategorier som var föremål för utvärdering erhöll bedömningen 'utmärkt', den femte bedömdes som 'bra' och den sista erhöll bedömningen 'som helhet tillfredsställande'. Kommissionen avgav den 26 februari 1999 sin avslutande projektrapport om det moldaviska projektet. Beträffande detta projekt erhöll två av de kategorier som var föremål för utvärdering bedömningen 'bra' och fyra andra kategorier erhöll bedömningen 'som helhet tillfredsställande '.

16. Kommissionens tjänstemän genomförde i februari 1999 en revision av det moldaviska och det ryska projektet. Revisionen av det ryska projektet avslutades i april 1999. Revisionen av det moldaviska projektet var inte avsluta[d] i juli 1999.

17. Kommissionens tjänstemän riktade den 29 juli 1999 en skrivelse till [klaganden], i vilken de angav att kommissionen – efter att ha underrättats om att det förelåg ekonomiska oegentligheter mellan Helmico och [klaganden] vad gäller genomförandet av det ryska och det moldaviska avtalet – hade inställt alla betalningar som inte redan hade utförts och inlett en fullständig revision för att fastställa om gemenskapsmedel hade missbrukats under genomförandet av det ryska och det moldaviska avtalet. Kommissionen, som kände till [klagandens] ekonomiska svårigheter, meddelade likaledes [klaganden] om att den inom ramen för det ryska projektet avsåg att överföra ett förskott på 200 000 euro till Helmicos konto, som nämnts i de anvisningar, som detta bolag hade meddelat den 8 oktober 1998.

18. Beloppet 200 000 euro överfördes i augusti 1999 till detta konto och överfördes därefter till [klagandens] konto.

19. Mellan december 1999 och mars 2000 skrev Masdars styrelseordförande till flera tjänstemän vid kommissionen och till kommissionären med ansvar för yttre förbindelser, Christopher Patten. Bland de olika frågor som ställdes frågades efter betalning för de tjänster som Masdar hade tillhandahållit.

20. Generaldirektören för kommissionens generaldirektorat med ansvar för yttre förbindelser skrev den 22 mars 2000 till Masdars ordförande för att underrätta denne om följande:

’Kommissionens tjänstemän har efter intensivt övervägande (under vilket ett flertal möjligheter har beaktats, däribland det slutliga upphävandet av de två avtalen genom ytterligare betalningar till Masdar, beräknade utifrån utförda arbeten och de utgifter som ni lagt ut) slutligen beslutat att kräva åter de medel som tidigare har betalats ut till kontrahenten Helmico. Rättsligt sett kan direktörerna och borgenärerna i Helmico – vid Helmicos insolvens – anse att varje betalning som görs direkt till Masdar (även genom Helmicos bankkonto som ni har fullmakt till) utgör en oredlig handling. Det är inte heller säkert att de medel som kommissionen betalat ut, vid en tvist mellan Helmico och Masdar, kommer att anses slutligt förvärvade av Masdar, som kommissionen önskar.’

21. Den 23 mars 2000 skrev kommissionen till Helmico för att meddela att kommissionen vägrade att betala de utestående fakturorna och för att anmoda Helmico om att betala tillbaka totalt 2 091 168,07 euro. Kommissionen vidtog denna åtgärd efter att ha upptäckt att Helmico hade handlat bedrägligt vid genomförandet av det moldaviska och det ryska avtalet.

22. [Klaganden] väckte den 31 mars 2000 talan mot Helmico vid High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Förenade kungariket). [Klaganden] begärde härvid betalning för de tjänster som bolaget tillhandahållit som underleverantör inom ramen för genomförandet av det moldaviska och det ryska avtalet med ett belopp om totalt 453 000 euro.

23. Kommissionen utfärdade den 4 april 2000 två officiella betalningskrav riktade till Helmico i enlighet med artikel 28.2 i budgetförordningen [av den 21 december 1977 för Europeiska gemenskapernas allmänna budget]. Dessa handlingars innehåll har kommunicerats till [klagandens] advokater den 1 februari 2002 (se punkt 36 nedan).

24. Masdars styrelseordförande skickade den 15 juni 2000 ett telefax till kommissionären med ansvar för yttre förbindelser, vari denne förklarade följande:

’För 18 månader sedan uppmärksammade vi kommissionen på de svårigheter som vi haft med vår avtalspartner Helmico i de två ovannämnda projekten. Vi mottog försäkringar om att kommissionen kommer att se till att vi får betalt för utförda tjänster om vi fullföljer projekten. Vi har fortsatt att finansiera och genomföra de två projekten i ert

namn till priset av betydande merkostnader, trots att vi redan kände till att Helmico hade förfarit oredligt gentemot Masdar, och att dessa medel troligen inte kommer att kunna återfås.'

25. Kommissionärens svar i skrivelse av den 25 juli 2000 bekräftade den ståndpunkt som kommissionen uttryckte i skrivelsen av den 22 mars 2000.

26. Masdars styrelseordförande skickade den 5 februari 2001 ytterligare ett telefax till kommissionären med ansvar för yttre förbindelser. I detta gjordes det gällande att [klaganden] var part i det ryska och det moldaviska avtalet, som ingåtts med kommissionen, och att [klaganden] vid mötet den 2 oktober 1998 hade försäkrats om att bolaget skulle få betalt om det fullföljde det ryska och det moldaviska projektet.

27. [Klaganden] kontaktade i april 2001 kommissionen för att undersöka möjligheten att få direkt betalt av kommissionen för de arbeten, som utförts för och fakturerats Helmico.

28. Kommissionären med ansvar för yttre förbindelser upprepade i skrivelse av den 8 maj 2001 kommissionens uppfattning att [klaganden] inte var part i det ryska och det moldaviska avtalet.

29. Den 21 maj 2001 hölls ett möte mellan [klagandens] advokater och kommissionens tjänstemän för att undersöka möjligheten att betala [klaganden] direkt för de tillhandahållna tjänsterna.

30. [Klagandens] advokater upprepade den 1 augusti 2001 sin anmodan om att från kommissionen erhålla en ersättning som den betalar utan att vara juridiskt förpliktad härtill. [Klaganden] krävde betalning av 448 947,78 euro, alternativt 249 314 euro. Det första beloppet motsvarade det totala belopp som Helmico hade fakturerat kommissionen för, och som fortfarande var obetalt, medan det andra beloppet motsvarade beloppet för de arbeten som utförts efter att bedrägeriet hade uppdagats.

31. Den 28 augusti 2001 hölls ett möte mellan [klagandens] advokater och kommissionens tjänstemän för att undersöka möjligheten att betala [klaganden] direkt för de tillhandahållna tjänsterna.

32. [Klagandens] advokater översände den 10 oktober 2001 en kopia av en rapport från år 1998 till kommissionens tjänstemän. Denna handling var avsedd att hjälpa kommissionen att återfinna spåren efter Helmicos direktörer.

33. Kommissionens tjänstemän svarade den 16 oktober 2001 att uppgifterna hade vidarebefordrats till behöriga avdelningar vid Generaldirektoratet för Budget, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning och enheten för ekonomi- och avtalsförhållanden som var ansvarig för TACIS-programmen, och att kommissionens tjänstemän skulle vidta alla nödvändiga åtgärder för att eftersöka Helmicos direktörer.

34. [Klagandens] advokater skrev den 16 oktober 2001 till kommissionen att det fanns en tyst överenskommelse mellan kommissionens tjänstemän och [klaganden] om att kommissionen skulle betala [klaganden] från den 8 oktober 1998, under förutsättning att [klaganden] sörjde för att det ryska och det moldaviska projektet fullföljdes. Huvudargumenten som anfördes i denna skrivelse syftade till att visa att kommissionen hade medgivit att [klaganden] från år 1998 blivit huvudpart i det ryska projektet. Denna skrivelse avslutades med följande förklaring:

’Jag vore tacksam om ni meddelar mig om kommissionens tjänstemän godtar det argument som förts fram i förevarande skrivelse, och om de i detta fall är beredda att betala ett förskott på 279 711,85 euro till Masdar Ltd, i avvaktan på att återkravsförfarandet mot Helmico avslutas.’

35. Kommissionen avvisade i en skrivelse av den 13 november 2001 de argument som [klagandens] advokater hade anfört. Skrivelsen avslutades med följande förklaring:

’Kommissionen kommer att med stöd av betalningskravet verkställa återkrav hos Helmicos företrädare av de belopp som detta bolag har mottagit. Beroende av hur detta förfarande utfaller, kan nya beslut komma att fattas vad avser användningen av de belopp som betalats tillbaka.’

36. Kommissionens tjänstemän förklarade den 1 februari 2002, i ett skriftligt svar på en fråga som hade ställts av [klagandens] advokater, att den 4 april 2000 hade två officiella betalningskrav utfärdats med Helmico som adressat. Det ena avsåg det moldaviska avtalet och ett belopp på 1 236 200,91 euro, och det andra avsåg det ryska avtalet och ett belopp på 854 967,16 euro, således totalt 2 091 168,07 euro.

37. [Klagandens] advokater konstaterade i en skrivelse av den 27 februari 2002 till kommissionen att de två officiella betalningskraven ungefär uppgick till de belopp som framgick av utdraget över de belopp kommissionen hade betalat till Helmico. Advokaterna utläste härav att kommissionen inte funnit det nödvändigt att utfärda betalningskrav för de belopp som Helmico hade fakturerat kommissionen för, men som den sistnämnda inte hade betalat.

38. Kommissionens tjänstemän skrev den 11 mars 2002 till [klagandens] advokater för att bekräfta att de två officiella betalningskraven som utfärdats av de förstnämnda, den 4 april 2000 till Helmico, inte omfattade de belopp som Helmico hade fakturerat kommissionen för, men vilka kommissionen inte hade betalat.

39. Kommissionens rättstjänst översände den 17 december 2002 en sammanställning till [klagandens] advokater över de belopp som Helmico hade fakturerat kommissionen för, samt över datumen, betalningarna och de icke genomförda betalningarna.

40. Den 18 februari 2003 hölls ett möte mellan [klagandens] advokater och kommissionens tjänstemän.

41. [Klagandens] advokater skickade den 23 april 2003 ett rekommenderat brev till kommissionen som avslutades med följande förklaring:

’… Om inte kommissionens tjänstemän allra senast den 15 maj 2003 är i stånd att lägga fram ett konkret förslag till betalning av min klient för de tillhandahållna tjänsterna, kommer en skadeståndstalan mot kommissionen att väckas vid förstainstansrätten enligt artiklarna 235 EG och 288 EG (tidigare artiklarna 178 i EG-fördraget och 215 i EG-fördraget).’

42. Kommissionen skickade den 15 maj 2003 ett telefax till [klagandens] advokater och föreslog att ett möte skulle hållas för att diskutera en eventuell förlikning, enligt vilken kommissionen skulle betala [klaganden] 249 314,35 euro för de arbeten som hade utförts efter uppdagandet av Helmicos bedrägeri, för det fall att [klaganden] kunde frambringa bevisning om ett avtal som föreskrev att [klaganden] skulle betalas direkt av kommissionen, om bolaget fullföljde det ryska och det moldaviska projektet.

43. [Klagandens] advokater svarade i ett rekommenderat brev av den 23 juni 2003 kommissionens tjänstemän att de avböjde att fortsätta förhandlingarna på grundval av kommissionens förslag, och lade fram [klagandens] krav i detalj, samt villkoren för att bolaget skulle delta i ett möte.

44. Detta rekommenderade brev följdes den 3 juli 2003 av ett telefax, i vilket [klagandens] advokater anhöll om svar från kommissionen avseende möjligheten att före den 15 juli 2003 ordna ett möte i enlighet med de föreslagna villkoren, och upplyste att en talan skulle väckas vid förstainstansrätten, om ett sådant möte inte avhölls.

45. Kommissionens tjänstemän svarade i brev av den 22 juli 2003 att de inte kunde tillmötesgå [klagandens] betalningskrav.”

III — Förfarandet vid förstainstansrätten och den överklagade domen

4. Masdar har, genom ansökan av den 30 september 2003, väckt talan om skadestånd vid förstainstansrätten. Bolaget har grundat sitt ersättningsanspråk på principerna om förbud mot obehörig vinst (*de in rem verso*), utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), åsidosättande av skyddet för berättigade förväntningar och slutligen att kommissionen av vållande eller oaktsamhet orsakat bolaget skada.

5. Då någon förlikning inte kommit till stånd ogillade förstainstansrätten i den överklagade domen talan och förpliktade Masdar att betala rättegångskostnaderna. Domskälen kan sammanfattas på följande sätt.

6. Förstainstansrätten angav först villkoren för att gemenskapen enligt fast rättspraxis ska ådra sig ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar enligt artikel 288 andra stycket EG på grund av såväl rättsstridigt agerande som icke rättsstridigt agerande från gemenskapsinstitutionernas sida.

7. Den anförde därefter att Masdars ersättningskrav, såvitt avsåg obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), grundade sig på bestämmelser om utomobligatoriskt skadeståndsansvar som inte innefattar rättsstridigt agerande från gemenskapsinstitutionerna och, såvitt gäller åsidosättandet av principen om skydd för berättigade förväntningar och vållande eller oaktsamhet från kommissionens sida, på det regelsystem som gäller för gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar för rättsstridigt agerande.

8. Förstainstansrätten prövade därefter talan i den del den grundar sig på obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

9. Med godtagande av att ett krav på ersättning i princip kan grundar sig på dessa principer prövade förstainstansrätten huruvida förutsättningarna för ett bifall av talan utifrån principerna om obehörig vinst eller utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) var uppfyllda i förevarande mål.

10. Den fastslog att utifrån tvistens rättsliga och faktiska sammanhang kunde talan inte bifallas med hänvisning till principerna om obehörig vinst eller utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

11. De skäl som förstainstansrätten angav för denna slutsats var att enligt de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar kan dessa grunder inte med framgång åberopas när nyttan för den som gjort en vinst eller för huvudmannen vilar på ett avtal eller en förpliktelse enligt lag, och att sådana grunder i allmänhet endast kan åberopas subsidiärt, det vill säga när den skadelidande inte har någon annan möjlighet att väcka talan för att erhålla det som vederbörande har rätt till.

12. Förstainstansrätten betonade därvid avtalsförhållandet mellan kommissionen och Helmico å ena sidan och mellan Helmico och Masdar å andra sidan. Den framhöll i synnerhet att det obestridligen åläg Helmico att betala klaganden för de utförda

arbetena och att ta på sig det eventuella ansvaret vid utebliven betalning, och att Helmicos eventuella insolvens inte kunde motivera att kommissionen ålades detta ansvar.

13. Förstainstansrätten anförde att det därav följer att en eventuell vinst för kommissionen eller förlust för klaganden utifrån detta avtalsförhållande inte kunde betecknas som obehörig.

14. Vidare fastslog förstainstansrätten att de villkor som gäller för att en talan ska kunna bifallas med hänvisning till principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) uppenbart inte var uppfyllda i förevarande mål. Den anförde därvid att eftersom Masdar kontaktade kommissionens tjänstemän innan bolaget åtog sig att genomföra projekten kunde Masdars utförande av dess avtalsenliga skyldigheter gentemot Helmico inte rimligen anses utgöra ett frivilligt ingripande i andras affärer. Den fastslog vidare att Masdars argumentation inte var förenlig med principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) såvitt gäller huvudmannens kännedom om den utförandes handlande.

15. Förstainstansrätten tillade att det inte hade visats att Masdar hade lidit någon ovanlig eller särskild skada utöver de ekonomiska och kommersiella risker som bolagets verksamhet är förenad med, och fastslog att talan skulle ogillas såvitt den grundade sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

16. Såvitt gällde det påstådda åsidosättandet av principen om skydd för berättigade förväntningar ogillade förstainstansrätten talan med hänvisning till att det enligt förstainstansrätten inte hade visats att kommissionen lämnat någon tydlig försäkran som kunde ge upphov till berättigade förväntningar hos klaganden som denne kunde åberopa.

17. Förstainstansrätten ogillade vidare talan i den mån den grundade sig på vållande eller oaktsamhet från kommissionens sida, huvudsakligen eftersom de inte i tillräcklig grad hade visat att det förelegat någon sådan påstådd omsorgsplikt och att det inte visats att det fanns något orsakssamband mellan den påstådda omsorgsplikten och den påstådda skadan.

18. Slutligen avslog förstainstansrätten Masdars begäran om att få höra ett vittne – nämligen herr W, en av Masdars chefer – angående vad som förekom vid mötet den 2 oktober 1998. Den fastslog i detta avseende att även om ett sådant vittnesmål skulle visa,

såsom Masdar påstått, att kommissionen och Masdar hade en gemensam avsikt att Masdar skulle slutföra de berörda projekten, skulle detta inte vara tillräckligt för att visa att det hade lämnats tydliga, ovillkorliga och samstämmiga uppgifter som visar att kommissionen förpliktade sig att betala klaganden direkt från detta datum.

IV — Yrkanden vid domstolen

19. Masdar har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen,

— förplikta kommissionen att betala klaganden de 448 947,78 euro som yrkades vid förstainstansrätten, eller i andra hand 249 314,35 euro eller annat belopp som domstolen finner lämpligt, jämte ränta på utdömt belopp, och

— förplikta kommissionen att betala rättegångskostnaderna i förevarande mål och målet vid förstainstansrätten.

20. Kommissionen har yrkat att domstolen ska

— ogilla överklagandet, eller

— om domstolen helt eller delvis skulle upphäva den överklagade domen, ogilla klagandens yrkande om ekonomisk ersättning, och

— förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna i förevarande mål och i målet vid förstainstansrätten, eller

— om domstolen skulle bifalla överklagandet, förplikta klaganden att betala en tredjedel av rättegångskostnaderna i målet vid förstainstansrätten.

V — Överklagandet

A — *Inledande anmärkningar*

21. Innan jag gör någon bedömning av de grunder som Masdar åberopat till stöd för sitt överklagande kan det vara lämpligt att göra några inledande anmärkningar.

22. Såvitt gäller, för det första, föremålet för förevarande mål ska det påpekas att det, vilket Masdar uttryckligen bekräftade vid den muntliga förhandlingen, är ostridigt mellan parterna att det inte föreligger något avtalsförhållande mellan Masdar och kommissionen och att ett sådant avtalsförhållande avseende utförande av tjänster inom ramen för gemenskapens ifrågavarande stödprogram endast fanns mellan Helmico och kommissionen å ena sidan och mellan Helmico och Masdar å andra sidan.

23. Av de uppgifter som parterna lämnat framgår att Helmico, som är betalningsskyldigt mot Masdar för utförandet av de tjänster som de lämnat Masdar i uppdrag att utföra, måste anses vara insolvent, och dess ledning går inte att anträffa. Rättsliga förfaranden från Masdar vid domstolarna i England och Wales, vilka utpekades i deras avtal som behöriga att pröva tvister på grund av avtalet, i syfte att erhålla den betalning som Helmico var skyldig har förklarats vilande på obestämd tid.

24. Det är mot denna bakgrund som Masdar har väckt talan vid förstainstansrätten *mot kommissionen* med yrkande om skadestånd för bland annat betalning av de tjänster som utförts [3] jämte ränta.

25. Såsom Masdar självt anförde vid förhandlingen i förevarande mål grundar sig detta krav mot kommissionen väsentligen på två argument. Det första är att kommissionen hade lämnat en försäkran avseende betalning för utförda tjänster. Det andra är att även om kommissionen inte skulle anses ha lämnat någon sådan försäkran har den ådragit sig ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar, huvudsakligen med hänvisning till principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

3 — Den ersättning som yrkas motsvarar det totala värdet av de tjänster som anges i de fakturor avseende vilka betalning innehölls, se punkterna 71 och 98 i den överklagade domen.

26. Det ska i detta avseende påpekas att, såsom parterna klargjorde vid den muntliga förhandlingen, det i förevarande mål är ostridigt att, såsom förstainstansrätten anförde i den överklagade domen, en skadeståndstalan i princip kan grunda sig på ovannämnda principer, vilka såväl förstainstansrätten i den överklagade domen som parterna har angett höra till bestämmelser om utomobligatoriskt skadeståndsansvar. Således har det inte i sig ifrågasatts eller diskuterats huruvida dessa principer som Masdar åberopar utgör en del av gemenskapsrätten.

27. Förevarande mål avser snarare huruvida det var korrekt av förstainstansrätten att fastslå att Masdars talan, grundad på dessa principer, i alla händelser inte skulle bifallas.

28. Mer specifikt har Masdar anfört sju grunder till stöd för sitt överklagande.

29. Den första grunden är att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättstillämpning när den fastslog att Masdar endast hade agerat utifrån dess avtalade förpliktelser gentemot Helmico, till följd av vilket ställningstagande förstainstansrätten ogillade talan såvitt den grundade sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*). Den andra grunden är att förstainstansrätten, oavsett denna fråga, gjorde en felaktig rättstillämpning genom att inte beakta vare sig att kommissionen hade möjligheter till återkrav eller det sätt på vilket kommissionen använde sig av denna möjlighet. Den tredje grunden rör förstainstansrättens slutsatser att Masdar inte kunde anses ha agerat frivilligt, att kommissionen själv kunde leda projektet och att det finns ett krav på att den som vill ha ersättning enligt principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) måste uppträda utan huvudmannens vetskap. Den fjärde grunden är att vad förstainstansrätten fastslagit inom ramen för sin prövning av grunderna avseende obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) å ena sidan och grunden avseende skyddet för berättigade förväntningar å andra sidan är oförenligt. Den femte grunden är att förstainstansrätten genom att ogilla talan i den mån den grundade sig på vållande eller oaktsamhet gjorde en felaktig bedömning genom att fastslå att Masdar inte hade anfört tillräckliga skäl för bifall på denna grund. Den sjätte och den sjunde grunden är slutligen att förstainstansrätten gjort en felbedömning när den fastslagit att kommissionen inte lämnat bolaget någon försäkran.

30. Eftersom den första, den andra och den tredje grunden alla avser talan i den mån den grundar sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) ska de prövas i ett sammanhang. Den sjätte och den sjunde grunden ska även de prövas tillsammans, eftersom de båda rör vad förstainstansrätten fastslagit om att kommissionen inte lämnat någon försäkran, vilket ledde till att talan ogillades i den mån den grundade sig på principen om skydd för berättigade förväntningar. Dessa två grunder

för överklagandet ska vidare prövas före den fjärde grunden, genom vilken Masdar gjort gällande att de slutsatser som förstainstansrätten dragit i denna del är oförenliga med vad den fastslagit inom ramen för prövningen av talan i den mån den grundar sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

B — *Grunder*

1. Den första, den andra och den tredje grunden rörande vad förstainstansrätten fastslagit avseende talan såvitt den grundar sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (negotiorum gestio)

a) Huvudsakliga argument

31. Masdars första grund är att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättstillämpning när den i punkterna 98, 99 och 101 i den överklagade domen fastslog att bolaget handlat utifrån sina avtalsenliga skyldigheter gentemot Helmico. Förstainstansrätten förefaller i punkterna 146–148 i den överklagade domen att ha godtagit att Masdar vid mötet den 2 oktober 1998 inte var villig att fullfölja utförandet av sina avtal med Helmico. Den skulle därför ha prövat huruvida Masdar alltjämt hade någon rättslig förpliktelse att fortsätta utförandet av avtalen. Enligt engelsk rätt är bedrägeriet och den väsentliga underlåtenheten att betala Masdar från Helmicos sida ett tillräckligt allvarligt avtalsbrott som gav Masdar rätt att behandla avtalen som upphävda och att föra talan mot Helmico avseende utestående fordringar och skadestånd för Helmicos underlåtenhet att uppfylla sitt avtal. Underlåtenheten att beakta Masdars rätt att häva avtalet utgör även ett rättegångsfel.

32. Masdar har genom sin andra grund gjort gällande att oavsett om bolaget handlat utifrån sina avtalsenliga förpliktelser gentemot Helmico skulle förstainstansrätten vid prövningen av huruvida kommissionen obehörigen berikats ha beaktat att kommissionen, till följd av sin möjlighet att enligt budgetförordningen upphäva innehållet i tidigare avtalsförhållanden och sålunda hålla sig skadeslös, inte befann sig i samma ställning som en vanlig avtalspart. Masdar har i synnerhet framhållit att förstainstansrätten i samtliga skäl den anfört för att ogilla bolagets

talan i den mån den grundar sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) inte beaktat att kommissionen avvaktade fram till april 2000 innan den utfärdade ett beslut om återkrav mot Helmico, efter det att Masdar hade slutfört arbetet.

33. Slutligen har Masdar genom sin tredje grund ifrågasatt mer specifikt vissa aspekter av vad förstainstansrätten fastslagit i fråga om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*). Enligt bolaget är skälen i punkterna 101–103 i den överklagade domen oförenliga såväl inbördes som med omständigheterna i målet.

34. För det första har Masdar gjort gällande att det var felaktigt av förstainstansrätten att fastslå att Masdar inte kunde anses ha agerat frivilligt. Enligt bolaget hade dess skyldigheter gentemot Helmico upphört, och enbart den omständigheten att Masdar kontaktade kommissionens tjänstemän i oktober 1998 förhindrar inte att dess därpå följande agerande anses ha varit frivilligt, då inga formella handlingar upprättades vid mötet den 2 oktober 1998.

35. För det andra har Masdar ifrågasatt slutsatsen att kommissionen kunde leda projektet själv. Det är allmänt känt att anledningen till att kommissionen överlämnar projekt som dessa till externa uppdragsgivare är just att den inte har interna resurser för att genomföra sådana projekt. Kommissionen upplyste inte heller Masdar om att den hävde avtalet och att den skulle se sig om efter en annan uppdragstagare.

36. För det tredje har Masdar gjort gällande att det var fel av förstainstansrätten att anse att principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) inte kan tillämpas när huvudmannen är medveten om behovet av att vidta åtgärder. Det är visserligen så att den principen i många fall aktualiseras när huvudmannen inte är medveten om behovet att vidta åtgärder för att förhindra skada för denne, men det finns inte någon logisk anledning till att huvudmannen måste vara okunnig om detta behov.

37. Kommissionen har gjort gällande att den första grunden inte kan prövas, och att den i alla händelser inte ska leda till ett bifall av talan. Den har påpekat att Masdar aldrig i målet vid förstainstansrätten gjorde gällande att kommissionen hade hävt sina avtal med Helmico, och att det klart framgår av handlingarna att den faktiskt inte hävde avtalen. Det är riktigt att ett allvarligt kontraktsbrott enligt engelsk rätt kan berättiga den andra

parten att häva avtalet, men det är inte så att själva kontraktsbrottet medför att avtalet upphävs. Det är heller inte så att förstainstansrätten inte prövat den frågan, eftersom den i punkt 103 i den överklagade domen anförde att Masdar fortsatte att uppfylla sina förpliktelser gentemot Helmico.

38. Vad gäller argumenten rörande kommissionens möjligheter till återkrav har kommissionen anfört att förstainstansrätten i sak bemötte allt vad som anförts till stöd för att kommissionen obehörigen skulle ha berikats. Talan kunde inte bifallas på den grunden att kommissionen kunde dra fördel av sitt avtal med Helmico, och Masdar hade en avtalsenlig skyldighet att agera till följd av dess underleverantörsavtal med Helmico.

39. Kommissionen har slutligen till bemötande av den tredje grunden anfört i synnerhet att slutsatsen att kommissionen kunde leda sin egen verksamhet rör en sakfråga som inte kan ifrågasättas i ett överklagande, och att vad som anförs i punkt 97 och följande punkter i den överklagade domen om att Masdar handlat i enlighet med sina avtal med Helmico är tillräckligt för att talan inte ska bifallas med stöd av vad som anförts i fråga om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

b) Bedömning

40. Jag ska inledningsvis påminna om att i gemenskapens rättsordning är det förfarande för överklagande som fastslås i artikel 225 EG inte avsett att leda till att EG-domstolen gör en allmän omprövning av den talan som prövats av förstainstansrätten.

41. Enligt fast rättspraxis är domstolens behörighet vid överklaganden begränsad till en överprövning av den rättsliga bedömningen av de grunder som åberopats vid förstainstansrätten. [4] Följaktligen är domstolen i sådana mål endast behörig att pröva huruvida de argument som framförts i överklagandet medför den bedömningen att det skett en felaktig rättstillämpning i den överklagade domen. [5] I detta syfte ska det enligt artikel 225 EG, artikel 58 första stycket i EG-domstolens stadga och artikel 112.1 c i domstolens rättegångsregler i ett överklagande anges precis vilka de ifrågasatta delarna av den överklagade dom som klaganden vill ha ändring i är och även de rättsliga argument som anförs till stöd för överklagandet. [6]

4 — Se, för ett motsvarande synsätt, dom av den 21 februari 2008 i mål C-348/06 P, kommissionen mot Girardot (REG 2008, s. I-833), punkt 49, och av den 1 juni 1994 i mål C-136/92 P, kommissionen mot Brazzelli Lualdi m.fl. (REG 1994, s. I-1981), punkt 59.

5 — Se, för ett motsvarande synsätt, domen i målet kommissionen mot Girardot (ovan fotnot 4), punkt 49, samt dom av den 4 juli 2000 i mål C-352/98 P, Bergaderm och Goupil mot kommissionen (REG 2000, s. I-5291), punkt 35, och av den 30 september 2003 i mål C-76/01 P, Eurocoton m.fl. mot rådet (REG 2003, s. I-10091), punkt 47.

6 — Se, för ett motsvarande synsätt, bland annat dom av den 28 maj 1998 i mål C-7/95 P, John Deere mot kommissionen (REG 1998, s. I-3111), punkt 19, och av den 7 juli 2005 i mål C-208/03 P, Le Pen mot parlamentet (REG 2005, s. I-6051), punkt 39 och där angiven rättspraxis.

42. Följaktligen ska jag inte pröva förstainstansrättens allmänna bedömning såvitt avser principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), som avses i främst de tre första grunderna, och i synnerhet inte deras tillämpning inom ramen för strikt skadeståndsansvar, [7] eftersom den frågan inte har aktualiserats i förevarande överklagande. [8]

43. Icke desto mindre är det lämpligt att, före prövningen av de konkreta grunder som Masdar gjort gällande, lämna några allmänna anmärkningar angående begreppen obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), för att sätta in förstainstansrättens slutsatser i sitt sammanhang.

44. När det gäller utomobligatoriskt skadestånd föreskrivs det i artikel 288 andra stycket EG att gemenskapen ska ersätta skada som orsakas av dess institutioner ”i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar”.

45. Såsom Masdar självt har medgett i sitt överklagande kan den bestämmelsen inte tolkas så, att principerna om utomobligatoriskt skadeståndsansvar som de tillämpas av gemenskapsdomstolarna måste – eller ens kan – exakt motsvara vad som gäller i alla medlemsstaters rättsordningar, eller att de på något sätt skulle kunna ”mekaniskt” härledas som gemensamma nämnare från dessa rättsordningar. [9] Till dess det finns en fast rättspraxis är i viss utsträckning, såsom alltid är fallet med allmänna principer som rättskälla, diskussionen om det närmare innehållet i en sådan princip väldigt mycket som att diskutera formen hos ett spöke. Den lösning domstolen väljer inom ramen för artikel 288 EG bör emellertid inspireras av de grundläggande särdragen av de relevanta begreppen i medlemsstaternas rättssystem, i förekommande fall anpassade med hänsyn till de särskilda kraven i gemenskapsrätten.

46. Med detta sagt uppvisar en jämförelse av hur de grunder avseende obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) som Masdar åberopat i förevarande mål behandlas i medlemsstaternas rättsordningar stor variation vad avser deras erkännande och tillämpning.

7 — Se, för en grundlig diskussion angående gemenskapens strikta ansvar, generaladvokaten Poiares Maduros nyligen lämnade förslag till avgörande av den 20 februari 2008 i de förenade målen C-120/06 P och C-121/06 P, FIAMM och FIAMM Technologies mot rådet m.fl., ännu ej avgjort av domstolen, punkterna 53–83.

8 — Vidare ger omständigheterna i förevarande mål enligt min mening inte upphov till några frågor avseende allmän ordning som domstolen har att beakta på eget initiativ. Se, i detta avseende, de stränga villkor som föreslagits av generaladvokaten Jacobs i hans förslag till avgörande i mål C-210/98 P, Salzgitter mot kommissionen, där domstolen meddelade dom den 13 juli 2000 (REG 2000, s. I-5843), punkterna 140–143, enligt vilka 1) det måste fastställas huruvida den åsidosatta bestämmelsen är avsedd att tjäna ett grundläggande syfte i gemenskapens rättsordning och huruvida den spelar en väsentlig roll för att uppnå detta syfte, 2) det måste fastsällas huruvida den åsidosatta bestämmelsen antogs för att skydda tredje man eller allmänheten i stort och inte endast för att skydda direkt berörda personer, och 3) åsidosättandet av bestämmelsen ska vara uppenbart, i så måtto att både domstolen och tredje man lätt kan upptäcka åsidosättandet och identifiera det som sådant.

9 — Se, för ett motsvarande synsätt, punkt 55 i generaladvokaten Poiares Maduros förslag till avgörande i målet FIAMM och FIAMM Technologies mot rådet m.fl. (ovan fotnot 7).

47. I allmänhet kan attityden i medlemsstaternas rättssystem i detta avseende karaktäriseras som mycket försiktigt, och detta gäller i än högre grad för utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) än för obehörig vinst. Medan den förstnämnda principen till och med är okänd i vissa rättssystem, kan det sägas att i de rättssystem där dessa principer kan åberopas som grund för ansvar, kan så ske endast på stränga villkor och som en subsidiär grund för talan. I regel är dessa principer utfyllande och åberopas som en sista utväg, inspirerade av rättvisa och billighet, vilket är skälet till att de ofta har erkänts och utvecklats huvudsakligen genom rättspraxis.

48. På samma sätt är det ansvar som kan åläggas med tillämpning av dessa principer i regel subsidiärt till inomobligatorisk skadeståndsskyldighet. Tillämpningsområdet för både principen om obehörig vinst och principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) som rättslig grund för ansvar är i allmänhet grundade, i berörda medlemsstater, på syftet att bevara principen att ett avtal inte i allmänhet kan medföra rättigheter eller skyldigheter för andra personer än parterna och, mer allmänt, för rättssäkerheten.

49. Följaktligen skulle förekomsten av en avtalsrelation i regel göra det uteslutet att åberopa obehörig vinst, eftersom utförande i ett sådant fall inte skulle ske ”utan skäl”, och det skulle också vara oförenligt med villkoret avseende frivilligt eller saklöst hanterande av andras angelägenheter, som allmänt ligger till grund för begreppet utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

50. Vad vidare mer specifikt gäller det trepartsavtalsförhållande som är aktuellt i förevarande mål, förefaller det som att man i det stora flertalet medlemsstater av olika skäl, inkluderande kausalitetshänsyn, allmänt inte skulle medge att en underleverantör i en situation motsvarande den som Masdar befunnit sig i kunde, med hänvisning till principerna om obehörig vinst eller utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), direkt vända sig mot den part som träffat avtal med huvudleverantören, det vill säga mot en part som befinner sig i en ställning motsvarande den som kommissionen befunnit sig i i förevarande mål.

51. Mot den bakgrunden var förstainstansrättens angreppssätt huvudsakligen förenligt med de grundläggande särdragen i begreppen obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) såsom de förekommer i medlemsstaternas rättsordningar, när den utifrån de detaljerade skälen

i punkterna 96–104 i den överklagade domen fastslog att villkoren för att en talan grundad på dessa principer ska bifallas inte var uppfyllda i ett mål som det förevarande.

52. I dess centrala domskäl, i punkterna 97 och 98 i den överklagade domen, angavs att en sådan talan i princip måste bedömas inom ramen för de ifrågavarande avtalsförhållandena, och således som en fråga om inomobligatoriskt ansvar.

53. Mot den bakgrunden och med avseende särskilt på den första grund Masdar åberopat ska det framhållas att Masdar inte har påstått att dess avtal med Helmico hade hävts eller var ogiltiga när bolaget fortsatte att utföra sitt uppdrag. Snarare har det anfört att det, mot bakgrund av Helmicos kontraktsbrott, hade rätt att häva avtalet och att förstainstansrätten skulle ha prövat huruvida bolaget fortfarande hade någon rättslig skyldighet att fullfölja sitt åtagande.

54. Även om det kan vara så att Masdar till följd av att Helmico inte uppfyllt sina skyldigheter enligt avtalet hade rätt att upphöra med att utföra de berörda tjänsterna och häva avtalet är detta inte relevant i detta sammanhang. Förhållandet mellan Masdar och Helmico reglerades fortfarande av avtalen mellan dem, eftersom kontraktsbrottet, i detta fall Helmicos underlåtenhet att betala, inte i sig medför att avtalen upphört att existera, utan, såsom förstainstansrätten korrekt påpekade i punkt 98 i den överklagade domen, innebär ett kontraktsrättsligt ansvar för den felande parten.

55. Eftersom ansvar grundat på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), såsom förstainstansrätten korrekt fastslog i punkterna 97–100 i den överklagade domen, är subsidiärt till sådant kontraktsrättsligt ansvar kunde den, utan att göra någon felaktig rättstillämpning, ogilla Masdars yrkande grundat på dessa principer oavsett om Masdar hade rätt att häva avtalen. Vid sådant förhållande kan det heller inte hävdas att förstainstansrätten gjort sig skyldig till något rättegångsfel genom att inte beakta Masdars rätt att häva avtalen.

56. Överklagandet ska således inte bifallas på den första grunden.

57. Vad gäller nästa grund kan jag vid en bedömning av den kritiken att förstainstansrätten, när den prövade talan i den mån den grundar sig på principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), skulle ha beaktat den omständigheten att kommissionen hade återkravsmöjligheter enligt budgetförordningen inte heller se att denna omständighet skulle vara relevant vid prövningen av talan i denna del.

58. Såsom klart framgår av punkterna 99 och 100 i den överklagade domen uteslöt förstainstansrätten tillämpningen av dessa principer huvudsakligen på grund av att arten av det avtalsförhållande som låg bakom de tillhandahållna tjänsterna – kommissionen hade erhållit sina fördelar från dess kontrakt med Helmico, och Masdar hade agerat enligt sitt underleverantörsavtal med den parten – medförde att varje vinst som kommissionen gjort inte kunde beskrivas som obehörig och att ett ansvar grundat på principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) inte kunde uppstå.

59. Tvärtemot vad Masdar påstått kan det, mot bakgrund av att avtalets rättsverkningar begränsas till att gälla mellan parterna, heller inte påstås att ett beslut om återkrav mot Helmico skulle medföra att avtalsförhållandet mellan underleverantören Masdar och uppdragstagaren Helmico skulle berövas sitt materiella innehåll.

60. Överklagandet ska således inte bifallas på den andra grunden.

61. När det slutligen gäller de felaktiga rättstillämpningar som förstainstansrätten påstås ha gjort vad gäller det sätt på vilket den tillämpade principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) i punkterna 101–103 i den överklagade domen ska det framhållas att enligt de allmänna rättsprinciper som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar kan den principen, såsom förstainstansrätten korrekt anförde i punkt 100 i den överklagade domen, endast leda till att ett ansvar anses föreligga i sällsynta undantagsfall. [10]

62. Mot den bakgrunden var det korrekt av förstainstansrätten att i punkt 101 i den överklagade domen fastslå att Masdars utförande av sina avtalsenliga skyldigheter gentemot Helmico inte rimligen kan anses utgöra frivillig inblandning i andras angelägenheter. I synnerhet kan inte den rätt Masdar haft att häva sina avtal med Helmico vara tillräcklig för att karaktärisera Masdars tillhandahållande av tjänster som frivilligt.

63. När det, för det andra, gäller ledningen av sådana projekt som de i ifrågavarande mål är det med avseende på principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) irrelevant huruvida kommissionen hade kunnat genomföra projektet på egen hand, eftersom sådana projekt även under normala förhållanden, såsom i förevarande mål, genomförs av kommissionens uppdragstagare och inte av den själv. Således var det korrekt av förstainstansrätten att hänvisa till kommissionens uttalande i skrivelsen av den 5 oktober 1998

10 — Se punkterna 46–50 ovan.

att den skulle ”vidta andra åtgärder för att säkerställa projektets genomförande” för att visa att Masdars påstående att kommissionen inte kunde leda de ifrågavarande projekten var felaktigt.

64. Slutligen överensstämmer förstainstansrättens uttalande i punkt 101 i den överklagade domen om att ”förvaltarens handlande … i regel [sker] utan huvudmannens vetskap, eller i vart fall utan att den sistnämnda är medveten om nödvändigheten av att handla omedelbart” enligt min mening med principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (negotiorum gestio) och de stränga villkor som gäller för dess tillämpning.

65. I synnerhet påverkas inte denna slutsats, som bara är ett av flera skäl som förstainstansrätten anfört i punkt 101 till stöd för att villkoren för en talan grundad på principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) inte var uppfyllda, av påståendet att det kan finnas särskilda fall där den principen tillämpas trots huvudmannens vetskap, såsom i det exempel som Masdar anfört rörande en allvarligt sjuk men inte medvetslös person som av en utomstående person transporteras till sjukhus, vilket uppenbart inte kan jämföras med situationen i förevarande mål.

66. Överklagandet ska således heller inte bifallas på den tredje grunden.

67. Det följer av vad som ovan anförts att överklagandet inte ska bifallas på de tre första grunderna avseende vad förstainstansrätten fastslagit beträffande principerna om obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*).

2. Den femte grunden avseende att förstainstansrätten när den inte biföll talan i den mån den grundade sig på vållande eller oaktsamhet felaktigt ansett att Masdar inte anfört tillräckliga skäl för bifall

a) Huvudsakliga argument

68. Masdars femte grund för överklagandet är att förstainstansrätten, när den inte biföll talan i den mån den grundade sig på vållande eller oaktsamhet, gjorde fel som ansåg att Masdar inte anfört tillräckliga skäl för bifall, eftersom saken talar för sig själv när kommissionen har återkravsmöjligheter enligt budgetförordningen.

69. Masdar har anfört att kommissionen, trots att den sedan oktober 1998 känt till Helmicos oegentligheter, först tillät eller rent av uppmuntrade Masdar att slutföra arbetet, varefter den utövade sin återkravsmöjlighet och sålunda berövade Helmico alla tillgångar som det bolaget erhållit genom avtalen. Kommissionen kände till att detta skulle omöjliggöra den ordning för att betala Masdar som hade upprättats med kommissionens kännedom och samtycke. Den enda möjliga slutsatsen mot denna bakgrund är att kommissionen, som hade en omsorgsplikt, handlade oaktsamt eller hänsynslöst vad gäller de skadliga följderna för Masdar.

b) Bedömning

70. Masdar har slutligen anfört att begränsningarna för ersättning för ren förmögenhetsskada bör, i jämförelse med de villkor som gäller för sådant ansvar enligt engelsk rätt, utsträckas i gemenskapsrättsliga sammanhang till följd av kommissionens särskilda återkravsmöjligheter när det är uppenbart att verkningarna av sådana återkrav blir att underleverantörer inte får betalt. Alternativt bör dessa begränsningar utsträckas till följd av de särskilda omständigheterna i förevarande mål.

71. Enligt kommissionens uppfattning ska vad Masdar anfört avvisas, eftersom det innebär ett ifrågasättande av vad förstainstansrätten fastslagit angående omständigheterna i målet. Det är vidare irrelevant då det rör en fråga som inte prövats av förstainstansrätten. Kommissionen har anfört att det var korrekt av förstainstansrätten att fastslå att Masdar inte hade anfört tillräckliga skäl och att talan i den mån den grundar sig på vållande inte skulle bifallas.

72. Det ska för det första anmärkas att vad Masdar åberopade avseende oaktsamhet eller vållande vid förstainstansrätten avsåg kommissionens handlande när den innehöll betalningar till Helmico, såsom förstainstansrätten uttryckligen anförde i punkt 140 i den överklagade domen utan att i detta avseende motsägas av Masdar i förevarande mål. Således prövade förstainstansrätten i punkterna 140 och 141 i den överklagade domen, till vilka den femte grunden för överklagandet hänför sig, enbart huruvida kommissionen var oaktsam eller vållande genom att innehålla betalningarna till Helmico.

73. Härav följer, såsom kommissionen korrekt har gjort gällande, att vad Masdar anfört avseende utfärdandet av beslutet om återkrav, vilket är ett kommissionsbeslut som måste särskiljas från det tidigare innehål-

landet av betalningar år 1999, att kommissionen på detta sätt slutligt berövat bolaget betalningar från Helmico, och angående övriga åberopade omständigheter som inte direkt hör samman med detta innehållande av betalningar, är irrelevant.

74. Överklagandet ska således inte bifallas på denna del av den femte grunden.

75. Vad därefter gäller påståendet att det var felaktigt av förstainstansrätten att i punkt 141 i den överklagade domen konstatera att Masdar inte anfört tillräckliga skäl till stöd för sitt påstående avseende ursprunget till och omfattningen av denna omsorgsplikt ska det för det första påpekas att denna brist i argumentationen endast, såsom framgår av förstainstansrättens skäl i denna punkt, var ett av de skäl som anfördes för att inte bifalla talan på grund av vållande eller oaktsamhet. Förstainstansrätten fastslog även att det inte visats att det förelåg något orsakssamband mellan åsidosättandet av den påstådda omsorgsplikten och den påstådda skadan. Härav följer att även om det var så att den av Masdar påstådda omsorgsplikten existerade skulle detta inte kunna påverka förstainstansrättens bedömning att inte bifalla talan på denna grund.

76. Även om det kan sägas att kommissionen vid utförandet av sina uppgifter har en allmän skyldighet att uppträda aktsamt då den omfattas av principen om god förvaltningssed [11] och, beroende på omständigheterna, av en rad andra skyldigheter, är det för det andra i förevarande mål långtifrån klart att det föreligger någon särskild skyldighet i förhållande till intressena hos en utomstående part i en avtalssituation, såsom den som föreligger i förevarande mål, som skulle hindra kommissionen från att innehålla betalningar när förhållandena motsvarar dem i målet. Saken talar således inte för sig själv, såsom Masdar gjort gällande, vid de särskilda förhållanden det hänvisats till, och det kan heller inte fastslås, a priori, att kommissionen handlade vårdslöst eller hänsynslöst i förhållande till de negativa verkningarna för Masdar.

77. Det är således min uppfattning att när det gäller de argument som Masdar anfört till stöd för grunden avseende vållande eller oaktsamhet var det korrekt av förstainstansrätten att fastslå att Masdar inte hade visat tillräckliga skäl för bifall.

11 — Se, för ett motsvarande synsätt, dom av den 15 juli 2004 i mål C-501/00, Spanien mot kommissionen (REG 2004, s. I-6717), punkt 52.

78. Överklagandet ska således inte bifallas på den femte grunden.

3. Den sjätte och den sjunde grunden, avseende vad förstainstansrätten fastslagit om att kommissionen inte lämnat någon försäkran

a) Huvudsakliga argument

79. Masdar har genom den sjätte och sjunde grunden ifrågasatt förstainstansrättens domskäl i den överklagade domen, på vilka talan inte bifölls på grund av det av Masdar påstådda förhållandet att kommissionen lämnat sådan försäkran som gav upphov till berättigade förväntningar hos bolaget.

80. Masdar har därvid för det första anfört att det var felaktigt av förstainstansrätten att fastslå att det inte hade förebringats några bevis för att de försäkringar som Masdar satt sin tillit till hade lämnats vid mötet den 2 oktober 1998. Mot bakgrund av de skäl som i punkterna 143 och 149 i den överklagade domen angivits för att inte ta upp bevisning avseende sådana försäkringar kunde förstainstansrätten inte dra några sådana slutsatser.

81. Masdar har, för det andra, anfört att det var felaktigt av förstainstansrätten att fastslå att det var osannolikt att någon sådan försäkran lämnats. Förstainstansrättens grund för den bedömningen var felaktig och ofullständig genom att den inte beaktade det särskilda omständigheterna i målet, bland vilka ingick Masdars rätt att häva underleverantörsavtalen och kommissionens rätt att häva sina avtal och framställa återkrav. Vidare är det enligt Masdar orimligt att tänka sig att en gemensam avsikt hos kommissionen och Masdar att projekten skulle slutföras och Masdar betalas för sitt arbete, såsom det hänvisas till i punkt 148 i den överklagade domen, hade kunnat uppstå på annat sätt än genom utbyten av ömsesidiga försäkringar, lämnade på ett eller annat sätt.

82. Masdar har, för det tredje, gjort gällande att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättstillämpning när den, i punkt 128 i den överklagade domen, fastslog att kommissionens underlåtenhet att föra protokoll vid mötet den 2 oktober 1998 visade att det rörde sig om ett informellt möte och därmed felaktigt avförde möjligheten att kommissionen hade lämnat någon försäkran som Masdar agerat utifrån.

83. Masdar har slutligen anfört att det mot den bakgrunden inte kan råda något tvivel om att kommissionen lämnat en sådan försäkran.

84. Kommissionen har däremot gjort gällande att Masdar genom dessa argument i praktiken har velat få till stånd en överprövning av en sakfråga och att de därför ska avvisas. I alla händelser har förstainstansrätten i detalj prövat huruvida någon preciserad försäkran lämnats, och dess slutsats var att så inte var fallet.

b) Bedömning

85. Masdar har, genom de argument som anförts till stöd för den sjätte och den sjunde grunden, väsentligen ifrågasatt förstainstansrättens bedömning i punkterna 119–130 i den överklagade domen angående huruvida någon försäkran som gett upphov till förväntningar hos Masdar lämnats vid mötet den 2 oktober 1998, och gjort gällande att förstainstansrätten mot bakgrund av omständigheterna i målet borde ha kommit fram till att kommissionen lämnat en sådan försäkran.

86. Masdar har således klart ifrågasatt förstainstansrättens bedömning av bevisningen avseende lämnandet av försäkringar.

87. Jag ska därför påminna om att domstolen i ett mål om överklagande inte är behörig att göra någon bedömning av de faktiska omständigheterna eller, i princip, pröva den bevisning som förstainstansrätten godtagit till stöd för dessa omständigheter. Under förutsättning att bevisen förebringats på ett korrekt sätt och att allmänna rättsgrundsatser och processuella regler som är tillämpliga i fråga om bevisbörda och bevisupptagning iakttagits är det endast förstainstansrätten som ska bedöma vilket värde som uppgifterna i målet ska tillmätas. [12]

12 — Se dom av den 22 november 2007 i mål C-260/05 P, Sniace mot kommissionen (REG 2007, s. I-10005), punkt 35, domen i målet John Deere mot kommissionen (ovan fotnot 6), punkt 22, och dom av den 25 januari 2007 i de förenade målen C-403/04 P och C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries och Nippon Steel mot kommissionen (REG 2007, s. I-729), punkt 38.

88. Bedömningen av de faktiska omständigheterna, bortsett från de fall då förstainstansrätten missuppfattat bevisningen, utgör därför inte en sådan rättsfråga som är underställd domstolens kontroll. [13]

89. Då det inte påståtts att det skett någon sådan missuppfattning av de omständigheter och bevis som lagts fram vid förstainstansrätten, eller det i alla händelser inte visats att så är fallet i förevarande mål, följer härav att den sjätte och den sjunde grunden inte kan tas upp till sakprövning, eftersom de innefattar ett ifrågasättande av förstainstansrättens bedömning av bevisningen.

90. Vad vidare gäller Masdars hänvisning till att förstainstansrätten i punkterna 143–149 i den överklagade domen hade avvisat vittnesbevisning avseende mötet den 2 oktober 1998 ska det för det första påpekas att enligt fast rättspraxis är förstainstansrätten ensam behörig att avgöra huruvida det föreligger ett eventuellt behov av att komplettera den information som den har tillgång till i mål vid denna. [14] I synnerhet har domstolen fastslagit att även om det i en begäran om hörande av vittnen exakt anges beträffande vilka faktiska omständigheter vittnet eller vittnena ska höras och de skäl som kan motivera hörandet, ankommer det på förstainstansrätten att bedöma bevisets relevans i förhållande till tvistens föremål och behovet av att höra vittnet. [15]

91. Detta är just vad förstainstansrätten gjorde i de relevanta delarna av sin dom, där den i punkt 148 i denna fastslog att det avsedda bevistemat i alla händelser inte skulle vara tillräckligt för att bevisa den relevanta omständigheten, nämligen att kommissionen lämnat en försäkran avseende betalningen till Masdar.

92. Såvitt Masdar anfört i detta sammanhang att den överklagade domen är inkonsekvent vad gäller skälen för att avvisa bevisning och fastslåendet av att det inte lämnats någon försäkran som gett upphov till förväntningar är detta påstående, för det andra, ogrundat eftersom, såsom förstainstansrätten korrekt

13 — Dom av den 2 mars 1994 i mål C-53/92 P, Hilti mot kommissionen (REG 1994, s. I-667), punkt 42, och av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen (REG 2004, s. I-123), punkt 49.

14 — Se, bland annat, dom av den 10 juli 2001 i mål C-315/99 P, Ismeri Europa mot revisionsrätten (REG 2001, s. I-5281), punkt 19, av den 7 oktober 2004 i mål C-136/02 P, Mag Instrument mot harmoniseringsbyrån (REG 2004, s. I-9165), punkt 76, och av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen (REG 2005, s. I-5425), punkt 67.

15 — Se, bland annat, domen i målet Sniace mot kommissionen (ovan fotnot 12), punkt 78, och domen i målet Dansk Rørindustri m.fl (ovan fotnot 14)., punkt 68.

anfört i punkt 148 i den överklagade domen, förekomsten av en gemensam vilja mellan parterna att Masdar skulle slutföra projektet och få betalt för sitt arbete är något helt annat än lämnande av tydliga försäkringar från kommissionen att den skulle betala direkt till Masdar.

93. Den sjätte och den sjunde grunden ska således inte prövas i sak.

4. Den fjärde grunden avseende att vad domstolen fastslagit angående å ena sidan obehörig vinst och utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*) och å andra sidan skyddet för berättigade förväntningar är oförenligt

a) Huvudsakliga argument

94. Masdar har anfört att förstainstansrätten vid prövningen av tillämpning av principen om skydd för berättigade förväntningar fastslog att de stränga villkor som gällde för denna inte var uppfyllda trots att förstainstansrättens grundläggande uppfattning var att Masdar av kommissionen förmåddes fortsätta att utföra tjänsterna (punkt 101 i den överklagade domen) och att Masdar och kommissionen hade en gemensam vilja att Masdar skulle slutföra projekten och få betalt för sitt arbete (punkt 148 i den överklagade domen).

95. Masdar har, med liknande argument som dem som framförts inom ramen för ovan berörda grunder, gjort gällande att något kan ha hänt vid mötet den 2 oktober 1998 eller under senare utbyten med kommissionen som förmådde Masdar att fortsätta utföra de tjänster som föreskrevs i dess avtal med Helmico. Även om detta ”något” måhända inte uppfyllde de stränga krav som tillämpats av förstainstansrätten vid prövningen av principen om skydd för berättigade förväntningar, var det med säkerhet tillräckligt effektivt för att förmå Masdar att fortsätta utföra tjänsterna, vilket visar att det var felaktigt av förstainstansrätten att dra slutsatsen att de bevis som lagts fram inte visade att kommissionen lämnat tydliga försäkringar som gav upphov till berättigade förväntningar hos Masdar.

96. Masdar har alternativt gjort gällande att de villkor som förstainstansrätten tillämpat är alltför snäva och leder till orättfärdiga resultat i fall såsom det förevarande. Det ska därför fastslås att det får hållas för visst att tydliga försäkringar lämnats när omständigheterna är sådana som i förevarande mål.

97. Slutligen har Masdar ifrågasatt slutsatsen i punkt 103 i den överklagade domen att bolaget genom att fortsätta arbeta i projektet tog en kommersiell risk som kan anses vara normal. Ingen affärsman vid sina sinnens fulla bruk skulle fortsätta utföra arbete under sådana förhållanden om inte kommissionens uppträdande hade varit sådant att denne förmåtts hysa berättigade förväntningar att betalning skulle utgå för de tillhandahållna tjänsterna.

98. Enligt kommissionen kan de argument som anförts inom ramen för denna grund inte prövas i sak, och de är i alla händelser uppenbart ogrundade.

b) Bedömning

99. Vad för det första gäller den påstådda oförenligheten av förstainstansrättens slutsatser i å ena sidan punkt 101 och å andra sidan punkt 148 i den överklagade domen grundar sig detta påstående i vart fall delvis på ett missförstånd avseende den förstnämnda punkten, i vilken förstainstansrätten endast anförde följande. ”Förvaltarens handlande sker nämligen i regel utan huvudmannens vetskap, eller i vart fall utan att den sistnämnda är medveten om nödvändigheten av att handla omedelbart. [Klaganden] har emellertid själv gjort gällande att bolagets beslut att fortsätta med arbetena i oktober 1998 var en följd av kommissionens insisterande.”

100. Satt i sitt sammanhang framgår det klart att avsikten med detta uttalande från förstainstansrätten var att framhäva det motsägelsefulla i att Masdar dels åberopat principen om utförande av ärende för annans räkning utan uppdrag av denne (*negotiorum gestio*), dels åberopat skyddet för berättigade förväntningar angående att kommissionen förmått bolaget att fortsätta tillhandahålla tjänsterna, snarare än att bekräfta det senare. Vidare förefaller Masdar underförstått bekräfta att förstainstansrätten inte delade den uppfattningen genom att anföra att den borde ha fastslagit att något medförde att Masdar förmåddes fortsätta att utföra tjänsterna.

101. Även om det, såsom Masdar gjort gällande, var förstainstansrättens grundläggande uppfattning att kommissionen förmådde Masdar att fortsätta utföra tjänsterna, medför detta inte nödvändigtvis att den ansett att tydliga försäkringar som kan ge upphov till berättigade förväntningar hade lämnats.

102. Jag har ovan anfört att vad som påståtts om oförenlighet avseende förstainstansrättens slutsatser i punkt 148 i den överklagade domen att Masdar och kommissionen hade en gemensam vilja avseende projektens slutförande inte kan godtas.

103. De återstående argumenten till stöd för den fjärde grunden är återigen riktade mot förstainstansrättens slutsats att det inte lämnats någon tydlig försäkran, vilket, såsom ovan anförts, är en bedömning av de faktiska omständigheterna som inte kan prövas inom ramen för ett överklagande. [16]

104. Det är i detta avseende tillräckligt att framhålla att, såsom kommissionen korrekt anförde vid sammanträdet, det är långt ifrån övertygande att påstå att den enda förklaringen till att Masdar fortsatt att utföra tjänster – även om den kommersiella risk som bolaget därmed tog kunde anses vara större än vanligt – är att kommissionen vid mötet den 2 oktober 1998 eller senare lämnat de försäkringar som Masdar förlitat sig på.

105. Överklagandet ska således inte bifallas på den fjärde grunden.

106. Härav följer att överklagandet ska ogillas i dess helhet.

VI — Rättegångskostnader

107. Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, vilka enligt artikel 118 i dessa ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om så har yrkats av vinnande part. Eftersom kommissionen yrkat att Masdar ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna och Masdar tappat målet ska Masdar förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

16 — Se punkterna 87 och 88 ovan.

VII — Förslag till avgörande

108. Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår jag att domstolen ska

1) ogilla överklagandet, och

2) förplikta Masdar att ersätta rättegångskostnaderna.